

OLIV TA'LIM MUASSASALARIDA CHET TILI O'RGANISH JARAYONIDA ELEKTRON TA'LIM KURSLARINI QO'LLASH TAMOYILLARI

Dushabayev Abdulla Musaevich
Assistent, Jizzax politexnika instituti

Annotatsiya: maqolada oliy ta'lim muassasalarida chet tili o'rganish jarayonida elektron ta'lim kurslarini qo'llash tamoyillari haqida gap borgan.

Kalit so'zlar: axborot ta'lim texnologiyalari, kompyuter o'qitish dasturi, elektron o'quv kursi,(EO'K) bilimlarni nazorat qilish.

PRINCIPLES OF USING ELECTRONIC LEARNING COURSES IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Dushabayev Abdulla Musaevich
Assistant, Jizzakh Polytechnic Institute

Abstract: The article discusses the principles of using e-learning courses in the process of learning a foreign language in higher education institutions.

Keywords: information and educational technologies, computer-based learning program, electronic learning course , knowledge control.

Ta'lim jarayonida yangi axborot va telekommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, elektron o'quv materiallari va kompyuter o'quv dasturlarini yaratish va ulardan foydalanish yagona ta'lim axborot muhitini shakllantirishning murakkab muammolarini hal qiladi.

Kompyuterda o'qitish dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish ko'pincha o'rganilayotgan o'quv fanlarining xususiyatlarini hisobga olgan holda ularni qurish va qo'llash tamoyillarini ilmiy-uslubiy asoslashdan oldinda. Bunday sharoitda zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini integratsiyalash tamoyillarini, shuningdek, ta'lim jarayonida elektron ta'lim resurslarini loyihalash va ulardan foydalanish modellarini aniqlash zarur. Bir tomondan, bunday modellar va kompyuter o'qitish dasturlarining umumiy tuzilishini funktsional quyi tizimlar ko'rinishida asoslash, ikkinchi tomondan, o'qituvchilarga ulardan samarali foydalanish imkonini beradigan turli xil o'quv dasturiy vositalari va qobiqlarni tizimlashtirish talab etiladi. ta'lim jarayonida [2]. Bu holat oliy o'quv yurtlarida chet tilini o'rganishga xosdir. Ma'lumki, pedagogik amaliyotda yangi axborot ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda ta'lim jarayonini takomillashtirish va chet tiliga tayyorgarlik darajasini

oshirish mumkin [3]. Biroq buning uchun o'quvchilarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda axborot ta'lim texnologiyalarini qo'llashning oqilona shakllari va ularning ta'lim jarayonidagi o'rnini ilmiy-uslubiy asoslab berish talab etiladi. Bu, ayniqsa, chet tilini bilishdan doimiy foydalanishni va deyarli avtomatizmga olib kelingan asosiy grammatika sohasida barqaror ko'nikmalarga ega bo'lishni talab qiladigan professional muloqot sohasida tarjima faoliyati bo'yicha mutaxassislarni tayyorlashda ayniqsa muhimdir.

Oliy o'quv yurtlarida chet tilini o'rganishda o'quv jarayonini axborotlashtirish va kompyuter o'qitish tizimlaridan foydalanish uchun quyidagi ikkita xususiyat xarakterlidir. Birinchidan, deyarli har qanday mavzu bo'yicha kompyuter o'qitish tizimlaridan foydalanishdan oldin o'qituvchi bilan dars mashg'ulotlari o'tkaziladi, ular boshlang'ich bilim va boshlang'ich ko'nikmalarni beradi. Ikkinchidan, kompyuter o'qitish tizimlaridan foydalanishning asosiy printsiplari pedagogik vazifani bajarishda o'qituvchining o'rnini bosadigan holatlarga e'tibor qaratishdir. Masalan, o'quv rejasida belgilangan vaqt ichida o'qituvchi bilan guruhli sinf darslarini o'tkazishda barcha o'quvchilarda ma'lum grammatik tuzilmalarni tarjima qilish bo'yicha barqaror ko'nikmalar hosil bo'lishini ta'minlash mumkin emas. Shu bilan birga, agar ular guruh mashg'ulotlarida o'zlashtirilgan birlamchi tarjima ko'nikmalariga ega bo'lsa, barcha talabalar kompyuter o'qitish tizimlaridan foydalangan holda ularni birlashtirishi va avtomatlashtirishi mumkin va buning uchun har biriga ma'lum vaqt kerak bo'ladi..

Elektron o'quv kursining tuzilishi va uning funktsional quyi tizimlarining xususiyatlari

Elektron o'quv kursi (EO'K) - bu yagona dasturiy ta'minot qobig'i bilan birlashtirilgan, tegishli ilmiy va amaliy bilim sohasi (intizomi) bo'yicha tizimlashtirilgan materiallarni o'z ichiga olgan didaktik kompyuter muhiti. O'quv jarayonida EO'K dan foydalanish zamonaviy axborot ta'lim texnologiyalarining afzalliklaridan foydalanish imkonini beradi, masalan, o'quv materiallarini taqdim etishning xilma-xil shakllari, ularni dinamik ko'rsatish imkoniyati, operativ "teskari aloqa", ko'rish qobiliyati, kombinatsiyasi. matn, grafik, audio va video ma'lumotlar, o'quv jarayoni va talabalarning mustaqil ishlarini axborot bilan ta'minlash.

Elektron o'quv kursi kompyuterni o'qitish dasturi sifatida har qanday ta'lim shaklida - kunduzgi, sirtqi, masofaviy ta'limda qo'llanilishi mumkin. Bunday holda, EO'K quyidagi umumiy talablarga javob berishi kerak.

O'zaro bog'langan funktsional quyi tizimlar ko'rinishidagi ishlab chiqilgan EO'K tuzilmasi hal etilayotgan ta'lim vazifalari nuqtai nazaridan o'xshash kompyuter o'qitish tizimlarining keng sinfi uchun asos sifatida ko'rib chiqilishi mumkin. EO'K uchta funktsional quyi tizimni o'z ichiga oladi: kontent, axborot va navigatsiya va diagnostika.

Kontent quyi tizimi Evropa Ittifoqidagi asosiy tizim bo'lib, uning yadrosi bo'lib, to'g'ridan- to'g'ri va qayta aloqa havolalari yordamida barcha quyi tizimlar bilan o'zaro bog'langan. U fanni o'rganishni axborot bilan ta'minlaydigan nazariy o'quv materialining elementlaridan iborat.

Axborot va navigatsiya quyi tizimi kontent quyi tizimiga bo'ysunadi va ma'lumotlar bazasini boshqarish tizimi printsipi asosida qurilgan. U quyidagi meta-ma'lumotni o'z ichiga oladi: semantik bog'lanishlar tuzilishi, izoh va kurs tuzilishi, yordam, havolalar tizimi va ma'lumotlarni qidirish.

Diagnostika quyi tizimi ham kontent quyi tizimiga bo'ysunadi va o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini nazorat qilishni ta'minlaydi. U talabalar uchun turli testlarni ishlab chiqadi va ularni amalga oshirish natijalariga ko'ra o'quvchilarga baho beradi.

Elektron o'quv kursi - bu funktsional quyi tizimlarning ma'lum bir aniq tuzilishi ularni elementlarga (bloklarga) bo'lish bilan ta'minlangan avtonom kompyuter dasturi. Bu ikki sabab bilan izohlanadi:

- tashkiliy - EO'Kda o'quv materialining bloklarga bo'linishi nafaqat o'qituvchi yo'qligida uni o'rganishni osonlashtiradi, balki talaba va o'qituvchi o'rtasidagi o'zaro munosabatlar tartibini tartibga solish imkonini beradi;

- funktsional - EO'Kni ishlab chiqish va ishlatishda gipermatnli o'tishlarni amalga oshirish uning elementlarini chegaralash va izolyatsiya qilishni nazarda tutishi kerak.

EO'Kning mazmuni va diagnostika quyi tizimlarining tuzilishi o'qish davri bilan belgilanadi va axborot va navigatsiya quyi tizimining tuzilishi o'qish davriga bog'liq emas, balki mazmuni bo'yicha uning elementlari o'quv rejasiga mos keladi. tegishli vaqtda amalga oshirilmoqda.

EO'Kning kontent quyi tizimida asosiy o'quv materialli modullar va mavzular bo'yicha tuzilgan bo'lib, ular o'rtasidagi aloqalarni aks ettiradi. Modullar va mavzular o'rtasidagi aloqani mustahkamlash yakuniy ta'lim natijasining oshishiga olib keladi, deb ta'kidlash mumkin. Chuqur o'rganish uchun material, shuningdek, qo'shimcha ma'lumotlar qo'shimcha bo'limda - ilovada joylashtirilgan. Ilova, shuningdek, talabaga so'z boyligini kengaytirish imkonini beradigan, agar xohlasa, tanishishi mumkin bo'lgan iboralar to'plamini taqdim etadi.

Talabalar tomonidan egallangan bilim va ko'nikmalar darajasi EO'K diagnostika quyi tizimi tomonidan test sinovlari natijasida aniqlanadi. Sinovning asosiy vazifasi talabalar

tomonidan o'quv materialini o'zlashtirish sifati to'g'risida ishonchli va ob'ektiv natijalarni olish va uning talablarga muvofiqligini aniqlashdir. Bunday testlar bo'yicha bilimlarni baholash, qoida tariqasida, berilganlar orasidan to'g'ri javobni tanlash shaklida amalga oshiriladi. Har bir modul va mavzu bo'yicha test bazasi o'quv rejasi mazmuniga mos keladi va o'quv fanining metodik ta'minoti majmuasiga kiritilgan. Rivojlangan EO'Kda talabalarni sinovdan o'tkazishning bir nechta usullari amalga oshirilishi mumkin:

- talabalar - o'z-o'zini tayyorlash jarayonida, bilim, ko'nikmalarni o'z-o'zini baholash va bilimlarni nazorat qilishning o'xshash shakliga moslashish uchun;
- o'qituvchi - talabalar tomonidan joriy materialni o'zlashtirish sifatini baholash va kerak bo'lganda eng murakkab va asosiy masalalarni takrorlash yoki tahlil qilish ("teskari aloqa");
- o'qituvchi - fan bo'yicha oraliq va yakuniy attestatsiya uchun.

Dashtabki ikki rejimda test o'tkazishning o'ziga xos xususiyati shundaki, talabalar nafaqat o'z bilimlarini nazorat qilish uchun testlarni to'ldirishlari, balki qo'shimcha ishlab chiqishni talab qiladigan material bo'yicha darhol tavsiyalar olishlari mumkin.

Evropa Ittifoqida talabalar bilimni baholash an'anaviy lingvistik qadriyatlar shaklida to'rt balllik tizimda o'rnatiladi: "qoniqarsiz", "qoniqarli", "yaxshi" va "a'lo". Ballarni baholash dasturi algoritmi jadvalga muvofiq to'g'ri javoblar foizini lingvistik ballga aylantiradi.

EO'K dan foydalanishning kontseptual modeli (rasm) funktsional quyi tizimlar o'rtasida funktsiyalarning odatiy taqsimlanishini aks ettiradi. U quyidagilardan iborat.

Uning yordami bilan kirish testlari o'tkaziladi, bu o'qitishning boshida chet tilini bilish darajasini (grammatikani va lug'atni bilish) va o'quv jarayonida o'tilgan materialni o'zlashtirish ustidan nazoratning barcha turlarini aniqlaydi. chet tili (joriy, oraliq va yakuniy). O'quv jarayonining turli bosqichlarida bilimlarni tekshirishning ushbu usuli qiyinchiliklarga olib keladigan mavzularni aniqlashga va fanni o'rganishning keyingi rejasini tuzatishga yordam beradi. kontent quyi tizimi. Ushbu quyi tizim barcha o'quv va qo'shimcha materiallarni, shu jumladan o'quv rejasining asosiy nuqtalarini (mavzular tartibi va ularni o'tish jadvalini) o'z ichiga oladi. Ushbu ma'lumotlar bazasidan amaliy mashg'ulotlarda foydalanib, talabalar har qanday grammatik mavzuni o'rganish uchun zarur bo'lgan nazariy materialni tezda topishlari, shuningdek, leksik ro'yxatlar va lug'atdan tez foydalanishlari mumkin.

Axborot va navigatsiya quyi tizimi. Ushbu quyi tizimning asosiy funktsiyalari chet tilini o'rganish o'tilgan materialni doimiy ravishda mustahkamlashni talab qilishi bilan bog'liq. Shu sababli, EO'K bo'limlar va mavzular bo'yicha materiallarga sahifama-sahifa tezkor kirish, ma'lumotga qayta murojaat qilish, kalit so'z yoki ibora bo'yicha tezkor qidiruv bilan ma'lumotnomalar va lug'atlardan foydalanish imkoniyatini ta'minlashi kerak.

Chet tilini o'rgatish bo'yicha EO'Kning rivojlanishi qanoatlantirishi kerak bo'lgan didaktik tamoyillarni ta'kidlaymiz.

Ilmiy taqdimot printsiipi. Mutaxassislarni kasbiy muloqot sohasida tarjima faoliyatiga tayyorlashda ushbu tamoyilga alohida e'tibor qaratish lozim, chunki yaxshi grammatik va leksik bazaga ega bo'lish tarjima mahoratini yanada oshirish uchun asos bo'ladi. Shu bilan birga, materialning taqdimotning turli darajalarida taqdim etilishi turli darajadagi tayyorgarlik va qiziqishlarga ega bo'lgan talabalar uchun EO'K bilan ishlash motivatsiyasini oshirishga yordam beradi.

Tizim printsiipi. O'quv materiali mavzularga bo'lingan, bir nechta mavzular boblarga bo'lingan, mavzular orasidagi bog'lanish giperhavolalar kiritish orqali amalga oshiriladi, ushbu fanning boshqa fanlar bilan bog'lanishiga alohida e'tibor beriladi, shuningdek, fanni o'rganishning ahamiyati ochib beriladi. kelajakdagi kasbiy faoliyat uchun. Shunday qilib, o'quv materialini o'rganishning qabul qilingan metodikasi amalga oshiriladi va shu bilan birga talabalarning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga qiziqishi ortadi.

Kirish imkoniyati printsiipi. Talabalar tomonidan o'quv materialini idrok etishi uchun qulay shart-sharoitlarni ta'minlash va EO'Kdan foydalanishda ularning tayyorgarlik darajasini doimiy ravishda oshirish imkoniyatini ta'minlash kerak. Buning uchun asosiy (o'zlashtirish uchun majburiy) material bilan bir qatorda, EO'K qo'shimcha materiallarni, shuningdek, materialni chuqurroq o'zlashtirishga yordam beradigan nazorat savollari va mashqlarni o'z ichiga oladi.

Ko'rinish printsiipi. EO'Kga kiritilgan nazariy material va test topshiriqlari o'rganilayotgan materialning alohida qismlarini tushuntiruvchi etarli miqdordagi misollarni o'z ichiga olishi kerak. Elektron materialni loyihalashda materialni taqdim etish shakli va uslubiga, jumladan shriftlar, ranglar tanlash, ekran shakllari dizayniga, shuningdek, dastur bilan ishlashning qulayligiga e'tibor berish kerak ("do'stona" yaratish interfeysi").

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Andersen Bent. B., Kate van den Brink. Mul'timedia v obrazovaniy [Multimedia in Education]. Moscow, Drofa Publ., 2007. 221 p. (In Russian).
2. Kiselev G. M. Informatsionnye tekhnologii v pedagogicheskom obrazovaniy [Information Technologies in Pedagogical Education]. Moscow. Dashkov i K Publ., 2013. 308 p. (In Russian).
3. .Grigor'ev S. G., Grinshkun V. V. Informatizatsia obrazovania. Fundamentalnye osnovy [Informatization of Education. Fundamentals]. Moscow, MGPU Publ., 2005. 231 p. (In Russian).